

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 09 lipca 2024 r.
Znak sprawy: RYB.dyr.058.3.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacja nr 3481

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3481 Pana Posła Jarosława Wałęsy, w sprawie sytuacji polskiego rybołówstwa morskiego, przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Konieczne jest wyjaśnienie, że od 2020 r. rybacy morscy mogli ubiegać się o pomoc z różnego rodzaju działań, przewidzianych w Programie Operacyjnym „Rybackstwo i Morze” na lata 2014-2020 (dalej PO RYBY 2014-2020):

a) Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej:

- nabór od 2020-07-24 do 2020-07-30 (pomoc przysługiwała za każdy dzień zaprzestania działalności połowowej przy użyciu danego statku rybackiego, trwającej nie mniej niż 14 dni, i była przyznawana armatorowi statku rybackiego, spełniającemu warunki określone w rozporządzeniu UE 508/2014, o długości całkowitej poniżej 10 m – w wysokości 950 zł, od 10 m do 11,99 m – w wysokości 1 050 zł, od 12 m do 18 m – w wysokości 1 450 zł, od 18,01m do 24 m – w wysokości 1 750 zł, powyżej 24 m – w wysokości 2 250 zł – za każdy dzień tego zaprzestania),

- nabór od 2020-10-01 do 2020-10-07 (pomoc przysługiwała za każdy dzień zaprzestania działalności połowowej przy użyciu danego statku rybackiego, trwającej nie mniej niż 14 dni i nie dłużej niż 30 dni, w wysokości j.w.),

- nabór od 2023-04-14 do 2023-04-28 z limitem środków wynoszącym 21 800 000 zł;

b) Zmniejszanie oddziaływania rybołówstwa na środowisko morskie i dostosowanie połowów do ochrony gatunków:

- nabór od 2020-12-15 do 2020-12-31 z limitem środków wynoszącym 1 000 000 zł,

- nabór od 2021-12-02 do 2021-12-31 z limitem środków wynoszącym 500 000 zł;

c) Innowacje związane z ochroną żywych zasobów morza:

- nabór od 2021-03-04 do 2021-03-17 z limitem środków wynoszącym 6 000 000 zł,

- nabór od 2022-06-06 do 2022-06-20 z limitem środków wynoszącym 6 700 000 zł;

d) Ochrona i odbudowa morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich oraz systemy rekompensat w ramach zrównoważonej działalności połowowej:

- nabór od 2020-02-12 do 2020-02-28 z limitem środków wynoszącym 12 000 000 zł,

- nabór od 2020-03-09 do 2020-03-26 z limitem środków wynoszącym 5 000 000 zł,

- nabór od 2020-03-27 do 2020-04-24 z limitem środków wynoszącym 22 500 000 zł,

- nabór od 2021-03-15 do 2021-03-29 z limitem środków wynoszącym 800 000 zł,

- nabór od 2022-04-11 do 2022-04-25 z limitem środków wynoszącym 350 000 zł,

- nabór od 2022-08-29 do 2022-09-12 z limitem środków wynoszącym 22 000 000 zł,

- nabór od 2023-06-02 do 2023-06-16 z limitem środków wynoszącym 4 500 000 zł,

- nabór od 2023-07-17 do 2023-07-31 z limitem środków wynoszącym 4 100 000 zł;

e) Różnicowanie działalności i nowe formy dochodów:

- nabór od 2020-04-14 do 2020-05-13 z limitem środków wynoszącym 25 000 000 zł,

- nabór od 2022-05-26 do 2022-06-09 z limitem środków wynoszącym 10 000 000 zł,

f) Zdrowie i bezpieczeństwo:

- nabór od 2020-08-17 do 2020-09-15 z limitem środków wynoszącym 9 000 000 zł;

g) Wartość dodana, jakość produktów i wykorzystywanie niechcianych połowów:

- nabór od 2020-03-09 do 2020-04-07 z limitem środków wynoszącym 25 000 000 zł,

- nabór od 2021-04-06 do 2021-04-20 z limitem środków wynoszącym 9 000 000 zł,
- nabór od 2022-05-13 do 2022-05-27 z limitem środków wynoszącym 8 000 000 zł;

h) Efektywność energetyczna i łagodzenie skutków zmiany klimatu - inwestycje na statkach rybackich:

- nabór od 2020-09-01 do 2020-09-30 z limitem środków wynoszącym 10 450 000 zł,
- nabór od 2021-03-15 do 2021-03-29 z limitem środków wynoszącym 1 500 000 zł,
- nabór od 2022-12-27 do 2023-01-11 z limitem środków wynoszącym 900 000 zł

i) Propagowanie kapitału ludzkiego, tworzenie miejsc pracy i dialog społeczny - szkolenia zawodowe, tworzenie sieci kontaktów, dialog społeczny oraz wsparcie dla małżonków i partnerów życiowych:

- nabór od 2020-03-02 do 2020-03-31 z limitem środków wynoszącym 1 000 000 zł

Jednocześnie informuję, że w ramach PO RYBY 2014-2020 ostatni nabór na działanie Trwałe zaprzestanie działalności połowowej odbył się od 2017-11-24 do 2017-12-08.

1. *Czy istnieją plany audytu wydatków poczynionych w ramach programu „Rybnactwo i Morze” na lata 2014-2020?*

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako instytucja zarządzająca (dalej IZ) PO RYBY 2014-2020 zobowiązana była opracowywać do dnia 15 lipca każdego roku Roczny Plan Kontroli w ramach PO RYBY 2014-2020 na dany okres obrachunkowy, który zaczyna się 1 lipca i kończy 30 czerwca danego roku. Dokument ten obejmuje zestawienia zaplanowanych kontroli prowadzonych przez IZ oraz Instytucje Pośredniczące dla programu (dalej IP) – Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Urzędy Marszałkowskie. Plan IZ zakłada coroczne prowadzenie kontroli systemowych w wytypowanych IP, do których IZ delegowała zadania związane z wdrażaniem PO RYBY 2014-2020 oraz kontrole u beneficjentów korzystających ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie kontroli trwałości operacji (w okresie 5 lat od daty ostatniej płatności na rzecz beneficjenta). Powyższy plan kontroli zawiera również informacje o planowanych kontrolach prowadzonych przez IP tj. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (16 oddziałów regionalnych oraz centrala) oraz 16-stu Samorządów Województw. Wszystkie kontrole ujęte w planach kontroli,

niezależnie od instytucji prowadzącej kontrolę, obejmują swoim zakresem również sprawdzenie prawidłowości wydatkowania przez beneficjentów środków unijnych.

Powyższe plany oraz ich aktualizacje są publikowane na stronie internetowej obsługującej ministra ds. rybołówstwa <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/monitoring-i-sprawozdania>.

Zgodnie z Opiszem Funkcji i Procedur dla PO RYBY 2014-2020, ostatnim rokiem obrachunkowym, dla którego jest sporządzany Roczny Plan Kontroli, był okres od dnia 1 lipca 2023 r. do dnia 30 czerwca 2024 r., co związane jest z zakończeniem okresu kwalifikowalności wydatków dla perspektywy finansowej 2014-2020. Należy jednak zauważyć, że kontrole trwałości operacji będą realizowane u beneficjentów w obowiązującym 5-cio letnim okresie związania z celem operacji.

Oprócz kontroli prowadzonych przez instytucję zarządzającą oraz instytucje pośredniczące wykazywanych w Rocznym Planie Kontroli dla PO RYBY 2014-2020, w instytucjach wdrażających Program Operacyjny „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020 są również prowadzone coroczne kontrole/audyty prowadzone przez Ministerstwo Finansów - instytucję audytową, które mają na celu weryfikację czy ustanowiony system zarządzania i kontroli dla PO RYBY 2014-2020 działa skutecznie, jak również realizowane są kontrole operacji, podczas których instytucja audytowa bada czy wydatki poniesione w ramach operacji współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego zostały poniesione i zrefundowane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Kolejnym elementem corocznych kontroli prowadzonych przez Ministerstwo Finansów – instytucję certyfikującą, są kontrole obejmujące sprawdzenie funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli w danej instytucji oraz poprawność sporządzania przez instytucje zaangażowane w certyfikację środków do Komisji Europejskiej dokumentów dotyczących wydatków refundowanych przez Komisję Europejską. Należy jednak wskazać, że plany kontroli, zaplanowanych przez Instytucje: Audytową i Certyfikującą, nie są sporządzane w formie planu przekazywanego do IZ.

W ramach wydatkowania środków pochodzących z PO RYBY 2014-2020, corocznie jest prowadzona kontrola Najwyższej Izby Kontroli poświęcona weryfikacji wykonania budżetu państwa za dany rok, w ramach której badana jest poprawność wydatkowania środków przekazywanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do ARiMR w związku

z realizacją płatności na rzecz beneficjentów PO RYBY 2014-2020. Powyższe kontrole są ujęte w corocznym Planie prac Najwyższej Izby Kontroli na dany rok. Ponadto w 2019 r. m. in. w instytucji zarządzającej została przeprowadzona kontrola NIK pn. „Realizacja Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014-2020”. Wszystkie dotychczasowe kontrole przeprowadzone przez NIK nie wykazały nieprawidłowości w zakresie wydatkowania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Ponadto, w ramach PO RYBY 2014-2020 są prowadzone różnego rodzaju kontrole organów Komisji Europejskiej - Dyrekcję Generalną ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa oraz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Powyższe kontrole są prowadzone na podstawie zawiadomienia o kontroli, a ewentualne plany kontroli lub audytów prowadzonych przez organy Unii Europejskiej na dany rok nie są podawane do wiadomości instytucji zarządzającej.

2. Czy istnieją plany wsparcia rozwoju rybołówstwa morskiego?

W ramach Funduszy Europejskich dla Rybactwa 2021-2027 - Priorytet 1. Wspieranie zrównoważonego rybołówstwa oraz odbudowa i ochrona żywych zasobów wodnych objętego programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027, przewidziano możliwość przyznania pomocy na realizację operacji w ramach m.in. działań: Kapitał ludzki; Innowacje; Dywersyfikacja działalności rybackiej; Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy; Inwestycje w portach; Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂; Ochrona środowiska naturalnego i zmniejszenie wpływu działalności rybackiej na środowisko.

- Pomoc w ramach działania Kapitał ludzki przyznaje się na:

- 1) podnoszenie posiadanych lub nabycie nowych kwalifikacji zawodowych w obszarach rybołówstwa morskiego lub rybactwa śródlądowego, w tym przez szkolenia;
- 2) nabycie nowych kwalifikacji zawodowych w obszarach innych niż określone w pkt 1, w tym przez szkolenia;
- 3) tworzenie sieci kontaktów i wymianę informacji w obszarach rybołówstwa morskiego lub rybactwa śródlądowego,

w tym:

a) organizację konferencji, szkoleń, seminariów lub wizyt studyjnych albo udział w tych konferencjach, szkoleniach, seminariach lub wizytach,

b) reprezentowanie sektora rybołówstwa morskiego lub rybactwa śródlądowego na spotkaniach między instytucjami Unii Europejskiej lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej a przedstawicielami organizacji rybackich oraz udział w tych spotkaniach;

- Pomoc w ramach działania Innowacje przyznaje się na realizację operacji polegających na opracowaniu, prowadzeniu badań naukowych, testowaniu lub wdrożeniu nowych rozwiązań dla rybołówstwa morskiego, rybactwa śródlądowego lub przetwórstwa produktów rybnych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy o organizacji rynku rybnego, zwanych dalej, mających na celu:

1) zmniejszenie negatywnego lub wzmocnienie pozytywnego wpływu rybołówstwa morskiego lub rybactwa śródlądowego na środowisko, w tym ograniczanie przyłówów i odrzutów;

2) zrównoważone wykorzystanie żywych zasobów wodnych;

3) poprawę istniejących lub opracowanie nowych metod, technik lub technologii chowu, hodowli, połowu lub przetwarzania produktów rybnych na statkach rybackich lub narzędzi połowowych;

4) poszukiwanie metod zapewniających ochronę zasobów ryb i połowów przed drapieżnikami lub służących tej ochronie;

5) przywracanie naturalnej równowagi ekosystemów morskich przez eksperymentalne zarybianie zgodnie z zasadami bioróżnorodności i restytucji, a także zarybianie w ramach biomanipulacji oraz z wykorzystaniem znakowania i telemetrii;

6) poprawę energooszczędności prowadzonej działalności połowowej.

- Pomoc w ramach działania Dywersyfikacja działalności rybackiej przyznaje się na:

1) rozwój prowadzonej działalności rybackiej lub rozwój dodatkowej działalności gospodarczej innej niż działalność rybacka;

2) rozpoczęcie nowej działalności gospodarczej;

3) wykorzystanie energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii lub odzyskiwanie energii w prowadzonej działalności.

- Pomoc w ramach działania Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy przyznaje się na poprawę:

1) bezpieczeństwa: na statkach rybackich, na statkach, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1097 i 2642 oraz z 2023 r. poz. 1588 i 2029), lub jednostkach pływających używanych do połowów rybackich w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 12 kwietnia 2018 r. o rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m (Dz. U. z 2020 r. poz. 1500, z 2022 r. poz. 2642 oraz z 2023 r. poz. 261),

2) warunków pracy na statkach rybackich i statkach, w tym w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy

- Pomoc w ramach działania Inwestycje w portach przyznaje się na inwestycje lub działania związane z funkcjonowaniem portów rybackich, miejsc wyładunku lub przystani rybackich mające na celu:

1) poprawę bezpieczeństwa lub warunków pracy;

2) poprawę jakości produktów rybnych;

3) ograniczenie zanieczyszczania wód morskich lub wód śródlądowych;

4) umożliwienie wyładunku, składowania i wprowadzenia do obrotu niezamierzonych połowów, o których mowa w tiret drugim i trzecim w wierszu 2 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139;

5) zakup lub modernizację środków transportu wewnętrznego.

- Pomoc w ramach działania Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂ przyznaje się na wymianę lub modernizację głównych lub dodatkowych silników statku rybackiego lub statku.

- Pomoc w ramach działania Ochrona środowiska naturalnego i zmniejszenie wpływu działalności rybackiej na środowisko przyznaje się na realizację operacji przyczyniających się do ochrony i odbudowy wodnej różnorodności biologicznej lub ekosystemów wodnych, w tym w wodach śródlądowych, związanych z:

- 1) ochroną morskiej i śródlądowej różnorodności biologicznej;
- 2) wymianą narzędzi połowowych na bardziej selektywne;
- 3) rekompensowaniem szkód wyrządzonych w połowach przez ssaki morskie;
- 4) przywracaniem ekologicznych ciągłości rzek i odbudową naturalnych tarlisk;

Powyższe działania wskazują, że podmioty związane z rybołówstwem morskim będą miały możliwość ubiegania się o pomoc, która pozwala na rozwój tego sektora.

Z wyrazami szacunku

z. up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jacek Czerniak

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów